

Adaptácia dieťaťa v materskej škole

Zvládnutie vstupu dieťaťa do materskej školy závisí predovšetkým od jeho individuality, od prípravy na materskú školu, prístupu učiteliek a rodičov. Dieťa opúšťa doteraz jemu známe prostredie istoty a bezpečia a nahrádza ho novým prostredím, ktoré je preň neznáme, ktoré prináša so sebou mnoho neobyčajných zážitkov. Najväčším problémom je pre dieťa odlúčenie od jeho matky, ktoré spôsobuje zmenu správania dieťaťa. Tu je najdôležitejšia interakcia medzi dieťaťom a učiteľkou, závisí na jej zručnostiach a pedagogickom majstrovstve, aby čo najviac spríjemnila dieťaťu prvý dojem z materskej školy a pomohla mu ľahšie a rýchlejšie sa adaptovať na nové podmienky. Zblíženie a nadviazanie kontaktu s dieťaťom je dôležité a potrebné. Zo strany učiteľky je dôležité využiť vhodný okamih a príležitosť zblížiť sa s dieťaťom a získať si jeho dôveru empatiou, akceptovaním osobnosti dieťaťa, partnerským prístupom a pod. Dieťa, ktoré má dôveru v učiteľku, z ktorého opadne strach z nového a nepoznaného prostredia, začne mať kolobeh vytrvalých otázok „prečo?“ Začne vnímať okolitý svet a pýtať sa na nové veci, ktoré chce objavovať a spoznávať. Tým, že každé dieťa je individuálne, tým aj adaptácia prebieha u každého inak. Niektoré deti sa adaptujú veľmi rýchlo. Naopak, u niektorých si adaptácia vyžaduje dlhší čas. Rodičia i učiteľky sa môžu vzájomne dohodnúť na čo najefektívnejšej podpore dieťaťa v snahe o čo najlepšie začlenenie dieťaťa do kolektívu. Preto je veľmi dôležitá komunikácia a spolupráca.

Povinnosti riaditeľky materskej školy:

Riaditeľka školy vytvorí podmienky na dochádzku dieťaťa do materskej školy, pričom so zákonným zástupcom dieťaťa dohodne dĺžku pobytu dieťaťa v materskej škole.

V čase adaptačného pobytu dieťaťa v materskej škole pedagogický zamestnanec spolupracuje so zákonným zástupcom dieťaťa. Dĺžku adaptačného pobytu dohodne riaditeľka so zákonným zástupcom dieťaťa s prihliadnutím na individuálne osobitosti dieťaťa.

V prípade zníženej adaptačnej schopnosti dieťaťa a v záujme jeho zdravého vývinu môže riaditeľ po prerokovaní so zákonným zástupcom dieťaťa alebo na základe jeho písomnej žiadosti rozhodnúť o prerušení dochádzky dieťaťa do materskej školy na dohodnutý čas alebo ukončenie tejto dochádzky.

Riaditeľka je povinná dodržiavať platnú legislatívu a najmä postupovať v zmysle zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vykonávacím predpisom k školskému zákonu vo vzťahu k materským školám je vyhláška MŠ SR č. 541/2021 Z.z. o materskej škole, v znení vyhlášky č.438/2020 Z.z. (ďalej len „vyhláška o materskej škole“).

Čo by malo dieťa zvládnuť pred nástupom do materskej školy?

- Dočasné odlúčenie od rodičov “Vek dieťaťa je veľmi dôležitý. Čím je dieťa staršie, tým všetko lepšie zvláda.“ Na to, aby sa dieťa lepšie adaptovalo do materskej školy je vhodné, aby dieťa chodilo na „prázdniny“ bez rodičov, či už ku starým rodičom alebo na denné tábory, cvičí si tak samostatnosť a nezávislosť.
- Zvládnuť základné hygienické návyky Dieťa by podľa malo mať osvojené základné sebaobslužné návyky. Malo by sa vedieť samo najesť a napiť. Malo by zvládnuť základné hygienické potreby, ísť samé na záchod, umyť sa, obliecť a obuť. V čase nástupu do materskej školy by nemalo nosiť plienky, ani byť zvyknuté na fľašu či cumlík.
- Mať rozvinutú jemnú motoriku Vedieť, ako bezpečne zaobchádzať s nožnicami, ceruzou a pastelkami.
- Poznať dôležité informácie. Dieťa by malo poznať svoje celé meno, adresu a v ideálnom prípade telefónne číslo rodičov.

Ako teda môže pomôcť rodič, aby dieťa zvládlo adaptáciu?

- Pri nástupe dieťaťa do materskej školy je potrebné skrátiť dobu lúčenia sa s rodičmi. Samotný priebeh adaptácie dieťaťa dlhé lúčenie len predlžuje.(čas lúčenia ráno v šatni zbytočne nepredlžovať)
- Rodičia by mali byť pripravení na to, že ich dieťa môže plakať. No ide o úplne prirodzenú reakciu.
- Porozprávajte sa so svojím dieťaťom o tom, aká bude materská škola. Pripravte ho na to, ako bude vyzerat' jeho deň v materskej škole, napríklad akí budú učitelia, či ako bude vyzerat' denná školská rutina.
- Zapojte dieťa do vyberania nových potrieb (napr. batoh, oblečenie).
- Skúsime dieťa podporovať v samostatnosti. Niektoré činnosti sa dajú nacvičiť aj doma, no na niektoré musí dieťa dozrieť. Napríklad pri obliekaní, či vyzliekaní odporúčame rodičom, nerobiť všetko za dieťa. Vhodné je získať ho pre spoluprácu bez vyvíjania tlaku. Môžete mu napríklad povedať: „V poriadku, pomôžem ti vyzliecť sa, ale ty si skús dať dole aspoň topánky, nohavice. V zmysle niečo ja, niečo ty.“
- Je dôležité, aby ste učiteľky v škôlke informovali, ako dieťa zaspáva, aké má rituály. Niektoré má obľúbenú hračku, iné obľubuje pohladkať po chrbátiku, iné nemá rado byť prikryté...
- Počas adaptácie mnohé deti jedlo odmietajú, po čase sa to zvyčajne zmení. Keď dieťa nechce jesť v škôlke, nenútime ho. Dobré je motivovať hravou formou, aby ochutnalo. Často deti reagujú odmietavo na to, čo nepoznajú a vidia prvýkrát. Stačí povzbudiť ich, často, keď jedlo ochutnajú, zachutí im.
- brať ohľad na telesnú záťaž – viachodinový pobyt medzi kričiacimi deťmi nováčika unaví, ráno ubezpečiť dieťa, kto ho vyzdvihne z MŠ
- niekedy pomôže, ak si dieťa prinesie nejakú „drobnosť“, ktorá mu pripomína domov
- byť trpezlivý a dôsledný, nedat' sa „zlomiť“ dieťaťom, ak práve dnes nemá chuť ísť do MŠ.

V procese adaptácie sa deti správajú inak

Je dôležité si uvedomiť, že je rozdiel medzi správaním sa detí počas adaptácie a po nej. Ak sa napríklad dieťa nechce odlúčiť od rodiča, zapojiť sa do diania, či hrať sa s rovesníkmi, je to v procese adaptácie v poriadku a je to jeho prirodzená reakcia.

Časom sa to môže zmeniť, aj s podporou skúsených a citlivých učiteliek. „Deti na začiatku adaptácie potrebujú získať istotu. Väčšina z nich je v úlohe pozorovateľov. Pozorujú, čo sa v škôlke deje. Nemajú ešte potrebu zapájať sa, najprv si chcú z bezpečnej vzdialenosti ostatné deti, učiteľky a aktivity preskúmať“ Skúsená učiteľka by mala nájsť spôsob, ako aktivitu pre dieťa zatriktívniť a povzbudiť ho. „Je vhodnejšie netlačiť deti do aktivít, keď nechcú. Skúsime ich motivovať, ale nevyvíjať tlak. Postupne sa začnú zapájať.“ Učiteľky, ktoré okrem vzdelávania a výchovy pracujú aj na rozvíjaní sociálnych zručností dieťaťa, pomôžu aj s možnými problémami v kolektíve, napríklad so začlenením kvôli tomu, že sú deti príliš hanblivé, alebo naopak, príliš dominantné, či s odmietaním aktivít. Zo začiatku je v poriadku aj to, že dieťa sa nedokáže hrať s inými, ale je samo. Dôležité je na začiatku procesu adaptácie dieťaťu poskytnúť pozornosť a vo väčšej miere sa mu venovať. Keď sa dieťa v škôlke cíti isto a bezpečne, postupne ho učiteľka zapája do

Čo nikdy nerobiť:

- Nestanovujte si žiadny limit a neporovnávajte vaše dieťa s inými! Pamätajte, že každé dieťa je jedinečné. Niektoré deti fyzické prejavy úzkosti či teatrálné záchvaty vôbec nemajú. U iných sa objavia na pár dní a u ďalších môžu pretrvávať týždne. Nikdy sa dieťaťu materskou školou nevyhrádzajte! Nie je správne hovoriť dieťaťu: „...Ak nebudeš dobrý, pôjdeš do škôlky a pod...“
- Snažte sa dochádzku neprerušovať! To znamená, že dochádzka dieťaťa by nemala vyzeráť takto: „...jeden deň je v škôlke, štyri dni je doma a pod“. Aj v prípade, že sa vám zdá situácia neúnosná a pre všetkých veľmi vyčerpávajúca. Vydržte, lebo sa tým ocitnete na úplnom začiatku.